

Despre Organizația pentru Interzicerea Armelor Chimice-OIAC

Motto: „Dorim să trăim într-o lume liberă de arme chimice”-OIAC.

1. Introducere

Organizația pentru Interzicerea Armelor Chimice-OIAC (OPCW, în engleză: „*Organisation for the Prohibition of Chemical Weapons*”) este structura de implementare a Convenției Armelor Chimice(CAC), cea din urmă devenind activă începând cu data de 29 aprilie 1997. În prezent, OIAC este constituită din 193 State Membre, scopul principal al acesteia fiind supravegherea avântului global de a elimina în mod verificabil și permanent orice fel de armă chimică.

2. Scurt Istoric

Eforturi internaționale înainte de CAC și OIAC

Substanțe chimice toxice au fost utilizate în conflicte timp de mii de ani însă, dată fiind natura brutală și lipsită de moralitate a acestora, mereu a existat o dorință ca ele să fie complet eliminate.

Primul acord internațional care urmărea să limiteze utilizarea armelor chimice a fost semnat în 1675, de către Germania și Franța.

În 1874, se semnează *Convenția de la Bruxelles a Legilor și Îndatoririlor de Război*.

Convenția interzicea utilizarea oricărui tip de armă sau gaz toxic menită să cauzeze o suferință nedreaptă combatanților. Acest document, deși semnat, nu a fost niciodată pus corespunzător în aplicare.

În 1899, se semnează la Haga cel de-al treilea document menit să limiteze și mai mult utilizarea armelor chimice. Părțile semnatare ale acordului și-au exprimat dorința de „*a se abține de la utilizarea proiectilelor al cărui scop este dispersia gazelor asfixiante sau de respingere*”. Ulterior în 1907, tot la Haga, statele semnatare reafirmă necesitatea respectării acordurilor stabilite anterior.

Din nefericire, în ciuda tuturor măsurilor, lumea a privit neputincioasă cum armele chimice au fost utilizate pe scară largă în timpul Primului Război Mondial. Cel mai mare atac din timpul conflagrației a fost la 22 aprilie 1915, în orașul Ieper din Belgia. La finele Marelui Război, peste 124.000 tone de clor, muștar și alți agenți chimici au fost eliberați prin intermediul arsenalului militar. Peste 90.000 de soldați și-au pierdut viața din pricina

acestor gaze, aproape un milion rămânând cu sechele grave după expunerea la agenții chimici.

Nemulțumirea publică cu privire la ororile războiului chimic din timpul Primului Război Mondial era un semnal clar pentru formarea unor noi reguli menite să prevină reutilizarea acestor arme în viitor. Prin urmare, în 1925, este semnat *Protocolul de la Geneva*, acesta interzicând utilizarea oricărui fel de armă chimică pe front. Totuși, acordul nu limita producția și posesia armelor chimice, statele semnatare rezervându-și dreptul de a utiliza în continuare aceste dispozitive împotriva statelor care nu făceau parte din Convenție. Ulterior, unele state membre își vor retrage drepturile de utilizare, deținere și producție a armelor chimice, acceptând interzicerea lor completă.

Armele chimice vor continua să fie dezvoltate în perioada anilor 1920-1930. În ciuda așteptărilor părților combatante, armele chimice nu vor fi utilizate pe parcursul celui de-Al Doilea Război Mondial. Ulterior, în timpul Războiului Rece atât Statele Unite cât și Uniunea Sovietică vor continua să producă arme chimice.

Convenția Armelor Chimice și drumul către Organizația pentru Interzicerea Armelor Chimice-OIAC

Din pricina unui posibil conflict nuclear, scena internațională nu și-a concentrat atenția asupra armelor chimice. Abia în 1968, la Geneva, vor fi demarate discuții și negocieri cu privire la armele biologice și chimice. În 1972, este semnată *Convenția Armelor Biologice* însă, din pricina modului superficial și al divergențelor de opinie dintre statele semnatare, implementarea ei va fi foarte dificilă.

Odată cu deschiderea relațiilor dintre SUA și URSS dar și din pricina atacurilor brutale din Halabja, Irak, comunitatea internațională a înțeles necesitatea distrugerii și limitării producției de arme chimice la nivel global.

În 1993, în timp ce statele semnatare finalizau *Convenția Armelor Chimice*, s-a constatat rapid necesitatea formării unei organizații internaționale menite să pună în aplicare tratatul. Prin urmare, Convenția a fost setată să intre în vigoare la doi ani după finalizare, tocmai pentru a asigura celor 64 de membri fondatori perioada de timp necesară dezvoltării noii organizații. Toate aceste demersuri vor fi coordonate de către Comisia Pregătitoare (PrepCom).

Ungaria decide să adere la CAC pe 31 octombrie 1996, devenind al 65-lea stat membru. Cu ocazia acestui moment, PrepCom dă undă verde alegerii unui termen limită în urma căruia CAC intra în vigoare. Respectând clauzele stabilite anterior, CAC va deveni activă începând cu 29 aprilie 1997. Trebuie menționat faptul că, în cei patru ani precedenți aderării Ungariei, PrepCom va fi organizat 16 adunări administrative, vitale pentru punerea în vigoare a CAC.

Se poate afirma cu tărie că PrepCom a pavat drumul către formarea OIAC, comisia fiind, *de facto*, predecesorul viitoarei organizații. Soluțiile de verificare, formarea laboratoarelor și procurarea echipamentelor aferente, deschiderea unor instituții de recrutare-educare a viitorilor inspecți OIAC, Acordul Punctului de Comandă Central, Regulile Financiare și ale Personalului, Politicile și Regulile de Siguranță și Sănătate, Politica Confidențialității precum și Politicile de Afaceri Publice și Media, toate aceste demersuri au fost realizate sub stricta supraveghere a PrepCom. Odată cu prezentarea Raportului Final, unde PrepCom a prezentat demersurile menționate mai sus, Comisia cedează toate proprietățile și funcțiile noii fondate OIAC.

La 29 aprilie 1997, intră în vigoare Convenția Armelor Chimice, ea reprezentând primul tratat la nivel internațional care urmărea eliminarea oricărui fel de armă de distrugere în masă, pe parcursul unei perioade de timp convenită anterior de statele semnatare. Odată cu CAC, va fi fondată o nouă organizație, special concepută pentru a urmări procesul de identificare, centralizare și de eliminare al armelor de risc. Apare astfel Organizația pentru Interzicerea Armelor Chimice-OIAC.

3. **OIAC-Organizare și Structură**

OIAC este compusă din trei elemente: Conferința Reprezentanților Statelor, Consiliul Executiv și Secretariatul Tehnic, toate trei devenind operaționale în același timp și având agendă individuală de lucru.

Conferința Reprezentanților Statelor este compusă din toți reprezentanții Statelor Parte la CAC, aceasta devenind operațională la 6 mai 1997. Structura s-a ocupat de rezolvarea cererilor și problemelor nerezolvate de PrepCom în timpul mandatului ei.

Consiliul Executiv își începe activitatea în anul 1997, el luând în considerare și aprobând procedeele și verificările necesare distrugerii facilităților de producție ale armelor chimice, conform Programului 1 din cadrul CAC.

Secretariatul Tehnic își începe activitatea odată cu Consiliul Executiv (tot în 1997), procesarea declarațiilor Statelor Membre și începerea activităților de inspecție fiind primele acțiuni pe care structura începe să le facă. În primă etapă, inspecțiile Secretariatului se organizau doar în cadrul facilităților de dezvoltare a armelor chimice, ulterior zona de activitate fiind extinsă inclusiv în zonele special amenajate distrugerii armelor chimice. Datorită faptului că procesul de distrugere al armelor chimice trebuia atent supravegheat, OIAC a încorporat rapid suficient personal pentru a demara în mod eficient și sigur activitatea de neutralizare a dispozitivelor de risc.

Imediat ce structurile sus-menționate au devenit complet operaționale, a fost creat regimul CAC de verificare. Declarațiile afiliate producției de arme chimice și ale substanțelor chimice cu dublă utilizare sunt un element de bază al investigațiilor OIAC, datele fiind stocate și diseminate pentru a conferi veridicitate și transparență atât pentru OIAC cât și pentru guvernele ce participă la activitățile organizației.

4. **Rezumat**

OIAC este o organizație globală, bazată pe tratatul CAC, fiind responsabilă pentru dezarmarea și ne-proliferarea armelor chimice, utilizând toate mecanismele necesare verificării și aplicării regulilor dar și redresarea situațiilor ce au scăpat de sub control. Datorită eforturilor continue și intense ale OIAC de-a lungul timpului, organizația a primit Premiul Nobel pentru Pace în anul 2013. În prezent, peste 96% din armele chimice existente la nivel global au fost eliminate sub atenta monitorizare a OIAC.

SURSE: <https://www.opcw.org/about-us/history>